

Національний університет
водного господарства
та природокористування

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства та природокористування
Навчально-науковий інститут економіки та менеджменту
Кафедра міжнародних економічних відносин

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної,
методичної та виховної роботи

_____ О.А. Лагоднюк
“ _____ ” _____ 2018 р.

06-12-62

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Program of the Discipline

БІЗНЕС-МОДЕЛІ МІЖНАРОДНОЇ КОМПАНІЇ

BUSINESS MODELS OF
AN INTERNATIONAL COMPANY

(назва навчальної дисципліни)
(name of the discipline)

спеціальність
specialty

Для всіх спеціальностей НУВГП першого
(бакалаврського) рівня підготовки

For all specialties in NUWEE

(шифр і назва спеціальності)
(code and name of the specialty)

спеціалізація
specialization

(назва спеціалізації)
(name of the specialization)

Рівне – 2018

Робоча програма «Бізнес-моделі міжнародної компанії» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня всіх спеціальностей НУВГП. – Рівне: НУВГП, 2018. – 16 с.

Розробник: Валіулліна З.В., кандидат економічних наук, доцент кафедри міжнародних економічних відносин;

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри міжнародних економічних відносин

Протокол від «03» _____ 10 _____ 2018 року № 3

Зав. каф. міжнародних економічних відносин

Національний університет водного господарства та природокористування (О.М. Сазонець)

Схвалено _____

Науково-методичною радою НУВГП

Протокол від «__» _____ 2018 р. №

Голова науково-методичної ради _____ О.А. Лагоднюк

ВСТУП

Програма вибіркової навчальної дисципліни «Бізнес-моделі міжнародної компанії» складена для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня для всіх спеціальностей НУВГП.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є формування теоретичних знань щодо світового та вітчизняного досвіду здійснення бізнес моделювання, набуття практичних навичок аналізу бізнес процесів для подолання розриву між стратегічним баченням бізнесу і практичною його реалізацією, а також постійного розвитку, модифікації і своєчасного внесення змін в бізнес-моделі підприємства, формування компетентностей економіко-правового характеру щодо бізнес-моделювання, організації, регулювання відносин між зацікавленими особами в системі корпоративного управління за умови підвищення ефективності функціонування підприємства корпоративного типу.

Міждисциплінарні зв'язки: дисципліна «Бізнес-моделі міжнародної компанії» є складовою частиною циклу фундаментальних дисциплін для підготовки студентів всіх спеціальностей НУВГП. Вивчення курсу передбачає наявність систематичних та ґрунтовних знань із суміжних курсів – «Маркетинг», «Економіка підприємства», «Міжнародна економіка», «Глобальна економіка», «Економіка зарубіжних країн», цілеспрямованої роботи над вивченням спеціальної літератури, активної роботи на лекціях, практичних заняттях, самостійної роботи та виконання поставлених задач.

Вимоги до знань та умінь визначаються галузевими стандартами вищої освіти України.

Анотація

Інтенсифікація науково-технічного прогресу надала транснаціональним корпораціям на світовому ринку роль провідних рушіїв економічного зростання, які визначають розвиток світового господарства. Актуальність комплексного дослідження бізнес-моделей міжнародної компанії на світовому ринку зумовлена необхідністю визначення їх особливостей та характеру впливу на стрімкий розвиток світового господарства.

Додаткової уваги дослідження бізнес-моделей міжнародної компанії набуває внаслідок зростання глобального попиту, появу нових корпорацій, які створюють підвалини для динамічного розвитку світової індустрії.

Навчальна дисципліна «Бізнес-моделі міжнародної компанії» включає досвід впровадження міжнародних моделей корпоративного управління в забезпеченні ефективного використання капіталу приватними корпораціями, інтересів широкого кола клієнтів та мешканців регіонів, в яких вони здійснюють свою діяльність, а також підзвітності спостережної ради товариству та акціонерам. Ефективна модель корпоративного управління допомагає зберегти довіру з боку інвесторів, як вітчизняних, так і іноземних, та залучити більше довгострокового капіталу.

Ключові слова: бізнес-модель, стратегія, цінність, інноваційна бізнес-модель, управління бізнесом, компанія.

Abstract

Intensification of scientific and technological progress has given transnational corporations on the world market the role of leading drivers of economic growth, which determine the development of the world economy. The urgency of the comprehensive study of business models of an international company on the world market is due to the need to determine their characteristics and the nature of the impact on the rapid development of the world economy.

An additional attention to the study of business models of an international company is due to the growth of global demand, the emergence of new corporations, which create the foundation for the dynamic development of the world industry.

The discipline "Business Models of an International Company" includes the experience of implementing international models of corporate governance in ensuring the effective use of capital by private corporations, the interests of a wide range of clients and residents of the regions in which they operate, as well as the accountability of the supervisory board to the company and shareholders. An effective corporate governance model helps to maintain investor confidence, both domestic and foreign, and attract more long-term capital.

Key words: business model, strategy, value, innovative business model, business management, company.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3		Нормативна	
Модулів – 1	Спеціальність: Для всіх спеціальностей НУВГП	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 1		2-й, 3-й, 4-й	-
Індивідуальне науково-дослідне завдання: –		Семестр	
Загальна кількість годин – 90		3-й – 8-й	-
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 Самостійної роботи студента – 4	Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)	16 год.	-
		Практичні, семінарські	
		14 год.	-
		Лабораторні –	
		Самостійна робота	
		60 год.	-
		Індивідуальні завдання: –	
Вид контролю: залік			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання 33,3% до 66,7%.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета вивчення дисципліни – формування у студентів системи теоретичних знань щодо світового та вітчизняного досвіду побудови бізнес-моделі, набуття практичних навичок управління корпораціями, формування компетентностей критично мислити і генерувати креативні ідеї та вирішувати важливі проблеми на інноваційній основі.

Завдання курсу:

- формування у студентів системи всебічних знань щодо принципів та моделей корпоративного управління;
- вивчення основних законодавчих та нормативних актів, які регламентують діяльність корпоративних підприємств в Україні та за її межами;
- вивчення господарських процесів, що відбуваються у виробничо-комерційних системах підприємств;
- формування професійних здібностей, спрямованих на вирішення комплексних економічних розрахунків для ефективного здійснення господарської діяльності на рівні підприємств з урахуванням чинників дії зовнішнього та внутрішнього середовища;
- побудова ефективної та дієвої бізнес-моделі на вітчизняних підприємствах;
- вивчення та аналіз засад оцінки якості управління бізнес-процесами;
- використання у практичній фаховій діяльності знань та умінь, набутих в процесі вивчення дисципліни, у відповідності до особливостей сучасного стану економік зарубіжних країн.

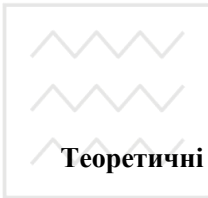
У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти повинні **знати:**

- визначення основних понять, сутності, принципів та основних видів бізнес-моделей підприємства міжнародної компанії;
- основні цілі, задачі, організаційно-економічні та правові засади діяльності органів, що здійснюють корпоративне управління підприємством;
- особливості і фактори, що впливають на формування та ефективність бізнес-моделі;
- механізми та інструменти сучасних методологій бізнес-моделювання.

вміти:

- застосовувати знання сучасних принципів формування різних типів бізнес-моделей;
- аналізувати бізнес-процеси та оцінювати якість управління ними для подолання розриву між стратегічним баченням бізнесу і практичної його реалізацією;
- оцінювати ефективність діючої і прогнозованої бізнес-моделі підприємства;
- обґрунтовувати та реалізовувати економічний потенціал господарюючих суб'єктів в сфері міжнародного обміну товарами, руху факторів виробництва і формуванні міжнародної економічної політики держав.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Теоретичні основи бізнес-моделювання міжнародної компанії

Тема 1. Еволюція та класифікація бізнес-моделей корпорації

Сутність бізнес-моделі підприємства, її характеристика та функції.. Еволюційні етапи розвитку бізнес моделей. Класифікація бізнес-моделей підприємства. Основні функціональні моделі підприємств Чинники внутрішнього і зовнішнього середовища, які впливають на формування бізнес-моделі підприємства. Відмінність бізнес-моделі від стратегії підприємства.

Тема 2. Новітні організаційні форми та моделі міжнародного бізнесу

Міжнародна мережева економічна структура. Альянси. Netchising: нова глобальна хвиля. Онлайнві ринки. Нова модель управління: метод «рішення для покупця». Аутсорсинг. Інноваційні бізнес-моделі в конкурентній стратегії міжнародних компаній.

Тема 3. Бізнес-модель за А. Остервальдером

Характеристика базових елементів бізнес-моделі підприємства. Шаблон бізнес-моделі за А. Остервальдером. Особливості побудови канви бізнес-моделі компанії.

Тема 4. Транснаціональні корпорації на світовому ринку та їх бізнес-моделі

Складові життєздатності бізнес-моделі ТНК. Зовнішнє середовище бізнес-моделі ТНК на світовому ринку. Внутрішнє середовище бізнес-моделей компанії на світовому ринку. Класифікація бізнес-моделей ТНК на світовому ринку

Тема 5. Формування, розвиток та управління життєвим циклом бізнес-моделі

Життєвий цикл бізнес-моделі міжнародної компанії. Характеристика епатів руху капіталу. Трансформація бізнес-моделі міжнародної компанії.

Тема 6. Інновації та бізнес-моделі інноваційного розвитку підприємств

Поняття інноваційного підприємства Формування бізнес-моделі підприємства. Етапи розроблення та реалізації інноваційного проекту. Інноваційне бізнес-середовище. Складові інноваційної бізнес-моделі. Концептуальна модель «стратегічний вибір» підприємства.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	ср		л	п	лаб	інд	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи бізнес-моделювання міжнародної компанії												
Тема 1. Еволюція та класифікація бізнес-моделей корпорації	16	4	2	-	-	10	-	-	-	-	-	-
Тема 2. Новітні організаційні форми та моделі міжнародного бізнесу	15	3	2	-	-	10	-	-	-	-	-	-
Тема 3. Бізнес-модель за А. Остервальдером	15	3	2	-	-	10	-	-	-	-	-	-
Тема 4. Транснаціональні корпорації на світовому ринку та їх бізнес-моделі	14	2	2	-	-	10	-	-	-	-	-	-
Тема 5. Формування, розвиток та управління життєвим циклом бізнес-моделі	15	2	3	-	-	10	-	-	-	-	-	-
Тема 6. Інновації та бізнес-моделі інноваційного розвитку підприємств	15	2	3	-	-	10	-	-	-	-	-	-
Разом за змістовим модулем 1	90	16	14	-	-	60	-	-	-	-	-	-
Усього годин	90	16	14	-	-	60	-	-	-	-	-	-
Модуль 2												
ІНДЗ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Усього годин	90	16	14	-	-	60	-	-	-	-	-	-

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		денна форма
1.	Тема 1. Еволюція та класифікація бізнес-моделей корпорації	2
2.	Тема 2. Новітні організаційні форми та моделі міжнародного бізнесу	2
3.	Тема 3. Бізнес-модель за А. Остервальдером	2
4.	Тема 4. Транснаціональні корпорації на світовому ринку та їх бізнес-моделі	2
5.	Тема 5. Формування, розвиток та управління життєвим циклом бізнес-моделі	3
6.	Тема 6. Інновації та бізнес-моделі інноваційного розвитку підприємств	3
	Разом	14

6. Самостійна робота

Розподіл годин самостійної роботи для студентів денної форми навчання:

- підготовка до аудиторних занять – 15 год.;
- підготовка до контрольних заходів – 18 год.;
- опрацювання питань, які не розглядаються на аудиторних заняттях – 27 год.

Усього

60 год.

6.1 Завдання для самостійної роботи

Звіти про самостійну роботу не надаються. Вивчення відповідного матеріалу перевіряється під час поточного та підсумкового контролю знань, захисту індивідуальної роботи.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		денна форма
1	2	3
1.	Тема 1. Еволюція та класифікація бізнес-моделей корпорації	10
2.	Тема 2. Новітні організаційні форми та моделі міжнародного бізнесу	10
3.	Тема 3. Бізнес-модель за А. Остервальдером	10
4.	Тема 4. Транснаціональні корпорації на світовому ринку та їх бізнес-моделі	10

1	2	3
5.	Тема 5. Формування, розвиток та управління життєвим циклом бізнес-моделі	10
6.	Тема 6. Інновації та бізнес-моделі інноваційного розвитку підприємств	10
	Разом	60

7. Методи навчання

При викладанні навчальної дисципліни «Бізнес-моделі міжнародної компанії» застосовується слайдова презентація (у програмі «Microsoft Power Point»), роздатковий матеріал, ілюстраційні матеріали та графічні схеми.

На практичних заняттях застосовуються:

- ситуаційні завдання;
- кооперативне навчання (робота за методом малих груп);
- моделюючі вправи;
- роздатковий матеріал для виконання графоаналітичних вправ;
- складання есе.

8. Методи контролю

Згідно з навчальним планом дисципліни «Бізнес-моделі міжнародної компанії» передбачена форма підсумкового контролю – залік. Оцінювання знань здійснюється за 100-бальною шкалою наступним чином:

- результати поточного контролю оцінюються за шкалою від 0 до 100 балів, які за згодою студента можуть бути зараховані як остаточний результат;

- студент має право скласти підсумковий контроль у вигляді заліку, де може додатково отримати від 0 до 40 балів. У такому випадку до набраних під час заліку балів додається 60 балів поточного контролю.

Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни проводиться у письмовій формі або за допомогою комп'ютерного тестування. Контрольні завдання за змістовим модулем включають тестові та теоретичне запитання.

Контроль самостійної роботи проводиться:

- з лекційного матеріалу – шляхом перевірки конспектів;
- з практичних занять – з допомогою перевірки виконаних завдань.

Підсумковий контроль знань відбувається на заліку допомогою комп'ютерного тестування чи у письмовій формі у вигляді залікових

білетів, які включають 30 тестів (одна правильна відповідь з п'яти запропонованих).

Усі форми контролю включено до 100-бальної шкали оцінки.

Основними критеріями, що характеризують рівень компетентності студента при оцінюванні результатів поточного та підсумкового контролів є такі:

- виконання всіх видів навчальної роботи, передбачені робочою програмою навчальної дисципліни;
- глибина і характер знань навчального матеріалу за змістом навчальної дисципліни, що міститься в основних та додаткових рекомендованих літературних джерелах;
- вміння аналізувати явища, які вивчаються, у їх взаємозв'язку і розвитку;
- характер відповідей на поставлені питання (чіткість, лаконічність, логічність, послідовність тощо);
- вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач;
- вміння аналізувати достовірність одержаних результатів.

Оцінювання результатів поточної роботи (завдань, що виконуються на практичних заняттях, результати самостійної роботи студентів) проводиться за такими критеріями:

1. Розрахункові завдання, задачі, лабораторні роботи (у % від кількості балів, виділених на завдання із заокругленням до цілого числа):

0 % – завдання не виконано;

40% – завдання виконано частково та містить суттєві помилки методичного або розрахункового характеру;

60% – завдання виконано повністю, але містить суттєві помилки у розрахунках або в методиці;

80% – завдання виконано повністю і вчасно, проте містить окремі несуттєві недоліки (розмірності, висновки, оформлення тощо);

100% – завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

2. Ситуаційні справи, конкретні ситуації та інші завдання творчого характеру (у % від кількості балів, виділених на завдання із заокругленням до цілого числа):

0% – завдання не виконано;

40% – завдання виконано частково, висновки не аргументовані і не конкретні, звіт підготовлено недбало;

60% – завдання виконано повністю, висновки містять окремі недоліки, судження студента не достатньо аргументовані, звіт підготовлено з незначним відхиленням від вимог;

80% – завдання виконано повністю і вчасно, проте містить окремі несуттєві недоліки не системного характеру;

100% – завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

9. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота						Сума
Змістовий модуль № 1						100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	
10	10	10	10	10	10	

T1, T2... T6 — теми змістових модулів.

Шкала оцінювання

Результати навчання проставляються за шкалою оцінювання. Позитивні оцінки виставляються тільки тим студентам, які виконали всі види навчальної роботи, передбачені робочою програмою навчальної дисципліни і набрали за результатами поточного та підсумкового контролів не менше 60 балів.

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою
	для заліку
90–100	зараховано
82–89	
74–81	
64–73	
60–63	
35–59	не зараховано з можливістю повторного складання
0–34	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. Методичне забезпечення

Методичне забезпечення навчальної дисципліни «Бізнес-моделі міжнародної компанії» включає:

1. Опорний конспект лекцій (у електронному і паперовому носіїві) по всіх темах курсу, у тому числі і для самостійного вивчення.
2. Пакети тестових завдань по кожній темі і в цілому по всьому курсу дисципліни.
3. Методичні вказівки до виконання курсової роботи з навчальної дисципліни «Міжнародні стратегії економічного розвитку» для студентів спеціальності 056 «Міжнародні економічні відносини» денної форми навчання / Сазонець О.М. – Рівне: НУВГП, 2016.– 20 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ep3.nuwm.edu.ua/6274/1/06-12-20.pdf>
4. Методичні вказівки до вивчення теоретичної частини навчальної дисципліни «Корпоративне управління» та виконання контрольної роботи студентами спеціальності 7.03060101 «Менеджмент організацій і адміністрування (за видами економічної діяльності)» заочної форми навчання / Швець Ф.Д. – Рівне: НУВГП, 2013.– 12 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ep3.nuwm.edu.ua/462/1/101-88.pdf>

11. Рекомендована література

Базова література

1. Давиденко Н.М., Буряк А.В. Корпоративне управління: навчальний посібник. – К.: ЦП «Компринт», 2015. – 346с.
2. Мокринська З.В. Алгоритм формування бізнес-моделі авіакомпанії [Електронний ресурс] / З.В. Мокринська // Проблеми системного підходу в економіці : електронне наукове фахове видання. — 2011. — № 3. — Режим доступу : <http://archive.nbuv.gov.ua/e-journals/pspe/> 2011_3/Mokrinska_311.htm.
3. Фролова Л.В. Формирование бизнес-модели предприятия: учебник /Л.В.Фролова, Е.В. Кравченко - К.: Центр учебной литературы, 2012. - 384 с.
4. Ильин В. В. Моделирование бизнес – процессов. Практический опыт разработчиков [Текст].- М.: ООО «И. Д. Вильямс», 2006. – 176 с.
5. Lindgardt Z., Reeves M. Stalk G., Deimler M. Business Model Innovation: When the Game Gets Tough, Change the Game. N. Y. : BCG, 2009.
6. Teece D. Business Models, Business Strategy and Innovation. Long Range Planning. 2010.Vol. 43. № 1. P. 172–194.

7. Matzler K., Bailom F., Von Den Eichen S. F., Kohler T. Business Model Innovation: Coffee Triumphs for Nespresso. *Journal of Business Strategy*. 2013. Vol. 34. № 2. P. 30–37.
8. Розман А. Бізнес-модель підприємства роздрібної торгівлі. *Вісн. Київ. нац. торг.-екон. ун-ту*. 2014. № 3. С. 15–34.
9. Швець Ф.Д. Корпоративне управління. Навчальний посібник. – Рівне : НУВГП, 2017. – 320 с. / [Електронний ресурс]. – Режим доступу <http://ep3.nuwm.edu.ua/6912/>

Додаткова:

1. Білоус Н. М. Корпоративні бізнес-моделі в стратегічному управлінні стійкістю страхових компаній : автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.00.04 / Білоус Ніна Михайлівна. - Захист 15.01.16. – Рівне : НУВГП, 2015. – 23 с. / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ep3.nuwm.edu.ua/id/eprint/3450>
2. Ганущак-Єфіменко Л. М. Бізнес-модель управління інноваційно активними підприємствами на ринку. *Актуальні проблеми економіки*. 2010. № 7 (109). С. 81–93.
3. Ільченко Н. Б. Моделювання бізнес-процесів підприємства оптової торгівлі. *Наук. вісн. Херсон. держ. ун-ту*. 2015. Вип. 10. Ч. 2. С. 88–91.
4. Петрова А. В. Моделирование бизнес-процессов на предприятиях розничной торговли. *Вест. Челяб. гос. ун-та*. 2009. № 9 (147). Экономика. Вып. 20. С. 108–112.
5. Slywotzky Adrian J. *Value Migration. How to Think Several Moves Ahead of the Competition*, Harvard Business School Press, Boston, Massachusetts, 1996.
6. McDonald's History. *Travel Through Time With Us!* URL : http://www.aboutmcdonalds.com/mcd/our_company/mcdonalds_history_timelin
7. Milgrom P., Roberts J. Complementarities and Systems: Understanding Japanese Economic Organization. *Estudios Economicos*. 1994. № 9 (1). P. 3–42.
8. Weill P., Vitale M. R. *Place to Space: migrating to e business models*. Boston : Harvard Business School Press, 2001. 372 p.
9. Visnjic I., Looy B. Van. Servitization: Disentangling the impact of service business model innovation on manufacturing firm performance. *Journal of Operations Management*. 2013. № 31. P.169–180.
10. Том Н. Управление изменениями. URL : http://www.cfin.ru/chande_management.shtml.

12. Інформаційні ресурси

1. Господарський кодекс України [Електронний ресурс] – Режим доступу : [//http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/436-15](http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/436-15)
2. Закон України «Про господарські товариства» [Електронний ресурс] – Режим доступу : [// http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1576-12](http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1576-12)
3. Закон України «Про акціонерні товариства» [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/514-17>
4. Закону України «Про цінні папери та фондовий ринок» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/3480-15>
5. Законодавче регулювання аутсорсингу та аутстафінгу персоналу в Україні [Електронний ресурс] – Режим доступу : <https://ua.accace.com/zakonodavche-reguljuvannja-autsorsingu-ta-autstafngu-personalu-v-ukran-news-flash/>
6. Закону України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4618-17>
7. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення рівня корпоративного управління в акціонерних товариствах» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1983-19>